

Evaluaiion of Law No.5510 In The Context Of Aging Population

Furkan Arı^{a,*}

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 17/09/2022

Accepted: 08/12/2022

ABSTRACT

The old age period is a period that individuals experience like other stages in their lives. Although old age is the last stage of life, it is also perceived as the retirement period of people. Some negativities that occur in individuals with aging lead individuals out of working life. In today's world, with the developments in medicine and technology starting to make people's lives easier, the average life expectancy is increasing. Increasing average life expectancy in the world and in Turkey, in parallel with the decrease in birth rates, causes population aging. As a matter of fact, the aging population is a burden on the country's economy. One of the biggest problems of countries is early retirement. According to the World Health Organization, 65 years is defined as a young age. In many parts of the world and in Turkey, the retirement age is set at 65. With the Law No. 5510, some mandatory measures are taken to prevent early retirement in Turkey. With the amendments in the Law No. 5510, the retirement age is determined as 65 and it is ensured that people remain in business life if they are healthy. Law No. 5510 is important in that the aging population of Turkey is both an actively productive segment and not a burden to the country's economy. In this study, the concepts of old age, retirement and aging have been explained through the law no. 5510, using the literature, and suggestions have been developed for the sustainability of the law.

Keywords: Senility, Retirement, Pension, Law No. 5510

Yaşlanan Nüfus Bağlamında 5510 Sayılı Kanun'un Değerlendirilmesi

Süreç

Geliş: 17/09/2022

Kabul: 08/12/2022

Öz

Yaşlılık dönemi, bireylerin yaşamlarında geçirmiş oldukları diğer evreler gibi yaşanan bir dönemdir. Yaşlılık, hayatın son evresi olmakla birlikte insanların genellikle emeklilik dönemleri olarak da algılanmaktadır. Yaşlanma ile bireylerde meydana gelen bazı olumsuzluklar bireyleri çalışma hayatının dışına doğru götürmektedir. Günümüz dünyasında tıptaki gelişmeler ve teknolojinin insanların hayatını kolaylaştırmaya başlamasıyla birlikte ortalama yaşam beklentisi artmaktadır. Dünyada ve Türkiye'de artan ortalama yaşam beklentisi doğum oranlarındaki azalmalarla paralel olarak nüfusların yaşlanmasına neden olmaktadır. Nitekim yaşlanan nüfus ülke ekonomilerine yük oluşturmaktadır. Ülkelerin en büyük sorunlarından biri de erken yaşta emekliliktir. Dünya Sağlık Örgütüne göre 65 yaş genç bir yaş olarak ifade edilmektedir. Dünyanın pek çok yerinde ve Türkiye'de emeklilik yaşı 65 olarak belirlenmiştir. 5510 sayılı kanun ile Türkiye'de erken emekliliğin önüne geçilmek için bazı zorunlu tedbirler alınmaktadır. 5510 sayılı kanundaki değişiklikler ile emeklilik yaşı 65 olarak belirlenerek kişilerin sağlıklı olmaları durumunda iş hayatında kalmaları sağlanmaktadır. Yaşlanmakta olan Türkiye nüfusunun hem aktif olarak üretken bir kesim olmaları hem de ülke ekonomisine yük olmamaları açısından 5510 sayılı kanun önem arz etmektedir. Bu çalışmada yaşlılık, emeklilik, yaşlanma kavramları alan yazından yararlanılarak 5510 sayılı kanun üzerinden açıklanmış olup kanunun sürdürülebilir olması için öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Emeklilik, Yaşlılık Aylığı, 5510 Sayılı Kanun

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

^a furkanari1616@gmail.com

<https://orcid.org/000-0002-3021-6668>

How to Cite: Arı F, (2022) Evaluaiion Of Law No.5510 In The Context Of Aging Population, CUJOSS, 46(2): 185-192

Giriş

Yaşlanma, dünya üzerindeki tüm ülkeleri yakından ilgilendiren ve her geçen gün önemi artan evrensel bir olgudur. Son yıllarda Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkede nüfus artış hızı azalma eğilimine girmekte olup ortalama yaşam beklentisinin de yükseldiği görülmektedir. Nüfus artış hızındaki azalma ve ortalama yaşam beklentisinin yükselmesi de dünya nüfusunun demografik olarak yaşlanma sürecine girmesine neden olmaktadır (Danış,2015a:25).

Artan yaşlı nüfusu beraberinde yaşlılığın da tartışılmasına yol açmıştır. Yaşlılık, her toplumda ve kültürde farklı şekilde algılanıp yaşanmaktadır. Her toplumun da yaşlılığın getirdiği sorunlara çözümü farklılık göstermektedir. Yaşlı nüfusunun artması ülkeleri yaşlı bakım hizmetleri ile sosyal güvenlik sistemlerini güncellemeye zorlamaktadır (Sığın,2016:88).

Yaşlılık dönemi gelirin azaldığı ve işsizliğin daha çok arttığı bir dönem olarak ortaya çıkan ve sosyal riskleri de beraberinde getiren bir dönemdir (Danış, 2015b:29). Yaşlılığın getirdiği sorunlar ile birlikte çalışma hayatında yaşanan değişimler sosyal güvenlik politikalarının geliştirilmesine neden olarak emekliliğinin önemini de arttırmaktadır (Akçay,2013:113).

Emeklilik, diğer birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de çalışanlara vermiş oldukları hizmetler karşılığında bir hak olarak tanınmış ve anayasal güvence ile garanti altına alınmıştır. Emeklilik hakkı, bir insan ömrünün yarısının aktif olarak iş hayatında geçmesi sonrasında yaşanarak çalışma gücünü kaybeden bireylerin çalıştıkları sürenin karşılığının kendilerine verilerek insana yakışır bir şekilde hayatlarının geri kalanını sürdürebilecekleri maddi bir geliri kapsamaktadır (İpek, 2017: 62).

Yaşlanan nüfus ekonomik açıdan ele alındığında aktif nüfus dışında kalan yaşlı nüfusun üretime dahil olamayıp tüketici konuma düştükleri görülmektedir. Özellikle aktif ekonomik faaliyetler içerisinde yer alamayan yaşlı nüfusun toplam nüfusa bağımlı olarak ekonomik yük getirmesi söz konusudur. Ulusal gelire katkı sağlamayan bu nüfus kesiminin gelirden sürekli olarak pay alması da ülkelerin ekonomik refah düzeylerini olumsuz etkilemektedir (Yıldız Bağdoğan,2019: 420). Bağımlı bir nüfus olarak görülen yaşlı nüfusun getirdiği erken emeklilik ülkelerin ekonomik olarak zorlanmasına neden olmaktadır. Erken emekliliğin, emek arzının düşmesine ve genç çalışanların istihdama katılmalarına yardımcı olmak gibi ülkelere bazı avantajları vardır. Avantajlarının yanında erken emekliliğin yaşlanan nüfusla birlikte ülkelerin emekliler için ayırmış olduğu bütçenin de artmasına yol açan dezavantajları toplumun toplam giderlerini de ciddi oranda zorlamaktadır (Zastrow,2010:648). Türkiye’de de 1990’lı yıllarda başlayan erken emeklilik sistemi günümüze kadar ulaşarak sosyal güvenlik sistemine büyük bir yük getirmiştir (Uçak, 2011:9). Türkiye’de son yıllarda artan yaşlı nüfusun erken emekliliğinin önlenmesi için 5510 sayılı kanun ile bazı zorunlu tedbirler alınmaktadır. 5510 sayılı kanunda yapılan değişiklikler ile emeklilik yaşı 65 yaş olarak belirlenmiştir. Emeklilik yaşının 65 olarak belirlenmesinde sağlıklı olan ve çalışma gücüne sahip bireylerin aktif olarak iş hayatında

kalmaları sağlanmaktadır. 5510 sayılı kanun ekonomik düzenlemeler getirmenin yanında sosyo-kültürel faktörlerin de gelişmesine katkı sağlamaktadır. Erken emeklilik ile toplumdan izole olan ve âtil bir nüfus oluşturan yaşlı kesimin toplumsallaşma ve kendilerini gerçekleştirmelerine imkân veren bir kanun olması bakımından da 5510 sayılı kanun önemlilik arz etmektedir. Çalışma nitel desende tasarlanmış olup alan yazın taraması yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada 5510 sayılı kanun ile yaşlanmakta olan yaşlı nüfusun hem aktif olarak üretken bir kesim olmaları hem de ülke ekonomisine yük olmamaları amaçlanmış olup yaşlı nüfusun ekonomik olarak aktif olması için de öneriler getirilmiştir.

Yaşlılık

Yaşlanma, insanoğlunun her döneminde olduğu gibi modern yaşamda da durdurulamaz bir gerçek olarak varlığını sürdürmektedir. Yaşlılık, her devirde insanoğlunun karşısına sağlık kaybının olduğu zor bir dönem olarak çıkmıştır (Baran, 2011: 135).

Yaşlanma, fizyolojik ve psikolojik olarak bireylerin yaşadıkları kayıpları ifade etmektedir. Yaşlılık üzerine çalışmalar yapan gerontoloji bilimi yaşlanmaya farklı şekilde tanımlar geliştirmektedir. Gerontolojiye göre yaşlanma, kronolojik olarak ömrün ilerlemesi, bireylerde meydana gelen negatif yönlü değişikliklerdir (Tuncay,2012:85).

Yaşlılık, bireylerde fiziksel ve zihinsel işlevlerin zayıflaması, sağlık, gençlik ve güzelliğin, çalışma ve üretkenliğin azalmasının yanında cinsel yaşam ve sosyal yaşamın zayıfladığı bir dönemdir (Konak ve Çiğdem, 2005:27). Yaşlılık için tıbbi olarak ise bireyin hücre, doku ve organları ile metabolizmasında geriye doğru meydana gelen değişiklikler tanımları yapılmaktadır (Tobin,2017:38-39). Yaşlılığa çok farklı tanımlar yapılmasının yanında yaşlılık, bireyin içerisinde bulunduğu kültürel ve toplumsal yapıdan etkilenen insan yaşamının olumsuz bir dönemi olarak kabul görmektedir (Ülker,2021:405).

Yaşlılık, gerçekleşme türlerine göre kronolojik, biyolojik, psikolojik ve sosyal yaşlanma gibi kavramlar üzerinden değişik tanımlara sahiptir. Kronolojik yaşlanma, bireyin doğduğu günden itibaren geçirdiği yıllar hesaba katılarak tanımlanmaktadır. Biyolojik yaşlanma ise insan vücudunun kendini yenileyememesi, vücut fonksiyonlarının azalması ve insan hayatının son dönemi olarak ifade edilmektedir. Bireyin duyma ve algılama yetilerinin zayıflaması ve kaybolması ise psikolojik yaşlanma olarak ifade edilmektedir. Sosyal yaşlanma ise bireylerin toplumsal yapıda sahip oldukları rollerin değişmesi toplumsal davranışlarda yaşanan farklılıklar olarak tanımlanmaktadır (Alper, 1997: 116; İçli, 2004: 6).

Yaşlılık; kronolojik, biyolojik, psikolojik ve sosyal anlamlarda farklı tanımlamalar ile açıklanmaktadır. Bu tanımlamaların yanında yaşlılığın sosyal yaşamdaki yeri ve toplumsal algısını açıklamaya yardımcı olan kuramlar da vardır. Bu yaşlılık kuramları ise şu şekilde açıklanmaktadır:

Rol kuramı; bireylerin yaşamlarındaki statüleri sahip oldukları roller üzerinden belirlenmektedir. Bireyler

yaşlandıkça hayatta oynadıkları roller de değişir. Bireylerin yaşları gereği uygun davranışlarda bulunmaları beklenmektedir. Örneğin 30'lu yaşlarında anne olan bir kadın ile 60'lı yaşlarında anne olan kadından beklenen roller farklılık göstermektedir. Bireylerin yaşlılık dönemleriyle yeni rolleri de ortaya çıkmaktadır. Bazı durumlarda da rol kayıpları yaşanabilmektedir. Eşin ölümü sonrası dulluk, çalışma hayatı sonrası emeklilik gibi durumlar rol kayıplarına örnek gösterilebilir. *Modernizasyon kuramı*; toplumsal ve teknolojik değişimlerin yaşlılar üzerinde meydana getirdiği etkileri açıklamaktadır. Kurama göre modernitenin getirdiği değişimler insanlar ve aileler üzerinde yeni roller ve statüleri de ortaya çıkarmaktadır. Modernizasyon kuramı, yaşam süresi arttıkça yaşlanan nüfus içerisinde yaşlı bireylerin gençlere göre istihdam piyasasında daha az tercih edildiğini ve yaşlı bireylerin emekli olmaya zorlandığını savunmaktadır. Bu kuram, modernleşme ile birlikte yaşlıların toplumsal yapı içerisindeki konumlarının olumsuz etkilendiği üzerinde durmaktadır. *Geri çekilme kuramına* göre ise toplum içerisinde yaşlı bireylerin gençlere nazaran görünürlüğü daha azdır. Bireylerin yaşlılık sürecinin başlamasıyla birlikte toplumla olan iletişimi yavaşlar ve toplum ile yeni ilişki modelleri ortaya çıkar. Bu kuram, toplum tarafından yaşlıları ister istemez toplum dışına çıkarmaya zorlandığını vurgulamaktadır. Geri çekilme kuramı, yaşlı bireylerin toplumsal etkinliklerinin azalması ve daha pasif rollere yönelmeleri ile kişisel bir tatmin sağladıklarını savunmaktadır. Kuramı savunanlar, toplumsal hayattan geri çekilen yaşlıların huzurlu bir yaşlılık dönemi geçirecekleri için ve toplumun beklentilerini karşılamak zorunda olmadıkları için bu kuramı faydalı bir kuram olarak görmektedir. *Sürekli kuramı*; yaşlanan bireylerin hayattan kopmamak için kaybettikleri rol ve alışkanlıklarının yerine benzerlerini koyarak çevreye uyum sağladıklarını savunmaktadır. Bu kuram, bireylerin yaşamlarında yeni bir dönem olan emekliliğe uyum sağlamaları ve yeni davranış kalıplarını oluşturarak sürdürmelerine odaklanmaktadır. Sürekli kuramı ile yaşlanan bireyler toplumsal hayattan kopmadan yeni rutinlerini sürdürebilmektedir. *Sembolik etkileşim kuramı*; bireylerin fiziksel çevrenin yanında sembolik bir çevre içinde de yaşadığını savunmaktadır. Toplumsal hayat içerisinde insanların davranışları tanımlamalar ve anlamlar tarafından etkilenmektedir. Sembolik etkileşim kuramı, bireylerin kimlikleri ve benliklerinin sosyal etkileşim tarafından belirlendiğini vurgulamaktadır. Yaşlılar açısından ele alınan sembolik etkileşim kuramında yaşlıların yeni statü ve rolleriyle hem toplumla hem de çevreleriyle olan etkileşimlerinin farklılaşarak devam ettiği görülmektedir (Akçay, 2011:30-58).

Yaşlanan Nüfus

Tıbbi gelişmeler ve sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaşması ölüm hızının yavaşlamasına neden olmaktadır. Toplumlar da azalan doğurganlık oranları ve ölüm sayılarının azalması nüfusun yaşlanmasına neden olmaktadır. Modern

çağda ekonomik, sosyal ve politik değişimler ortalama yaşam süresini de arttırmıştır (Sönmez ve Çelik,2021:498).

Yaşlılık çok kapsamlı bir kavram olarak bireyleri her yönüyle etkilemektedir. Yaşlanan bireylerin çalışma hayatındaki verimleri azalmakta ve bundan dolayı da gelirleri azalmaktadır. Dünya üzerinde yaşlı nüfus oranı her geçen gün artmaktadır. Yaşlanan nüfusla birlikte aktif olarak çalışan nüfus oranında azalmalar meydana gelmektedir. Yaşlanan nüfus ekonomik olarak olumsuzluklar yaşarken yaşlanan bireylerin çalışma azimleri ve kapasiteleri de düşmektedir (Sarı,2021:163).

Tıbbın gelişmesi ve teknolojinin yoğun olarak post modern hayata entegre edilmesi ile birlikte insan ömrünün süresinde gözle görülür bir artış yaşanmaktadır. İnsan ömrünün uzamasıyla yaşlılık, gündemde olan ve en çok tartışılan bir kavram olarak yerini almıştır. Yaşlılık, dünya genelinde birçok devletin de üzerinde durduğu ve araştırma yapma gereği duyduğu bir kavram olmanın yanında artık günümüzde çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik gibi hayatın bir dönemi olarak kabul görmektedir. Ülke nüfuslarının büyük bir kısmını yaşlıların oluşturması ve yaşlılara yönelik sosyal politikaların ve sosyal güvencelerin sağlıklı yürütülebilmesi için Yaşlanma Bilimi (Gerontoloji) isimli bir bilim dalı ortaya çıkmıştır. Çok yeni olan bu bilim dalı yaşlanan ülke nüfuslarına devletlerin önlem almasına imkân sağlamaktadır (Akçay,2011:1).

Dünya nüfusunun 7 milyara ulaştığı 2012 yılında 562 milyon kişinin 65 ve üzeri bireylerden olan yaşlı nüfusu oluşturduğu görülmüştür. 2015 yılına gelindiğinde ise yaşlanan nüfusu %8 oranında artış göstermiştir. 2015 ve 2030 yılları arasında yaşlı nüfusun %60'dan fazla artacağı tahmin edilmektedir. Bu yıllar arasında yaşlı nüfusun dünya nüfusuna oranı %16,7 olması beklenirken yaşlı nüfusu 9,4 milyona ulaşması beklenmektedir (He ve Kinsella, 2020:27).

Dünya'da olduğu gibi Türkiye'de de yaşlı nüfus her yıl artmaktadır. Türkiye'de nüfusun yıllara göre yaşlanması Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Yaşlı Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı

	Toplam Nüfus	Yaşlı Nüfus	%
Yıl	Toplam	Toplam	Toplam
2016	79 814 871	6 651 503	8,3
2017	80 810 525	6 895 385	8,5
2018	82 003 882	7 186 204	8,8
2019	83 154 997	7 550 727	9,1
2020	83 614 362	7 953 555	9,5
2021	84 680 273	8 245 124	9,7

Kaynak: TÜİK, 2022; www.tuik.gov.tr

Türkiye'de yıllara göre yaşlı nüfusuna bakıldığında 2016 yılından 2021 yılına kadar olan beş yıllık süre içerisinde yaşlı nüfus %24 artmıştır. 2021 yılında Türkiye'nin yaşlı nüfus oranı 8 milyon 245 bin 124 kişi olmuştur. Önümüzdeki yıllarda da TÜİK verilerine göre Türkiye'de yaşlı nüfusunun artacağı tahmin edilmektedir.

Dünya'da ve Türkiye'de nüfusun yaşlanmasının hızlanmasıyla birlikte yaşlılığın da sınıflandırılmasına yönelik

ihtiyacın olduğu görülmüştür. Bundan dolayı da Dünya Sağlık Örgütü 65 ve 74 yaşları arasında olan yaş grubunu "genç yaşlı", 75 ve 84 yaş grubunda olanları "orta yaşlı", 85 ve üzeri yaş grubunu ise "ileri yaşlı" olacak şekilde üç gruba ayırmıştır. Günümüzde bireylerin yaşam sürelerinin artmasından dolayı da DSÖ daha ileri yaşlardaki olanlar için "yaşlı" kavramının kullanılmasının uygun olacağına dair kanı geliştirmiştir (Bilir, 2018:16).

Yaşlanma ile birlikte birçok sorun da ortaya çıkmaktadır. Bunların başında sağlığın kötüleşmesi, gelirden azalma, sosyal izolasyon, psikolojik açmazlar, yalnızlık, kendi kendine yetememe ve emeklilik gelmektedir. Belirtilen bu sorunların en önemlisi emekliliktir. Ülkelerin sosyo-ekonomik ve insani nedenlerle belirlemiş olduğu kronolojik yaş emeklilik yaşı olarak kabul edilmektedir. Her ülkenin belirlemiş olduğu emeklilik yaşı ile bu yaşa ulaşan bireyler aktif olarak iş hayatından çekilmektedir. Ülkeler aktif iş hayatını sonlandıran bireylere yaşlılık sigortasından yaşlılık aylığı bağlama veya farklı sosyal yardımlar yapmayı tercih etmektedir. Emeklilik yaşı ülkelerin sahip olduğu sosyo-ekonomik ve sosyo-politik yapılarına göre farklılık göstermektedir. Emeklilik, bireylerin çalışmış oldukları yılların ve ülkeye sağlamış oldukları katma değer maddi (ekonomik) olarak ödüllendirilmesi ve devletin ise fedakârlık göstererek ülke ekonomisine katkı sağlamış olan bireylerin yaşlılık dönemlerinde kendi ayakları üzerinde durabilmelerini sağlamak için geliştirilmiş bir sosyal güvenlik sistemidir. Emeklilik sisteminin amacı kişilerin yaşlılık dönemlerini kimseye muhtaç olmadan ve daha rahat geçirmelerini sağlamaktır (Tuncay,2012:85-86). Yaşlılık bireylerin yaşadığı bir durum iken emeklilik ise yaşlılığın getirdiği bir sonuçtur (Tuncay ve Ekmeççi, 2011:360). Yaşlılık ile bağlantılı olarak dünya genelinde ve Türkiye'de emekli birey sayısı her geçen gün artmaktadır. Emekli sayısının artması ülkelerin belini bükmektedir. (Akbaş Akdoğan, 2021: 339).

Emeklilik

Emeklilik yaşının belirlenmesinde kesin ölçütler yoktur. Emeklilik yaşının uluslararası standart bir uygulaması da mevcut değildir. Bireylerin hangi yaşa kadar çalışacağı ve verimli olacağı kendi kararına bağlıdır. Bireyin kendi kararı ile politika yapıcıların ve toplumun vereceği kararlar arasında da farklılıklar vardır. Tüm bu farklılıklara rağmen standart bir emekli yaşının belirlenmesi gerekmektedir. Emeklilik yaşının doğru bir şekilde tespit edilmesi için doğru yaşın seçilmesi de önem arz etmektedir. Bireylerin emeklilik yaşlarının tespitinde birçok faktör etkilidir. Örneğin; bireylerin cinsiyeti, çalıştığı işin durumu, beslenme alışkanlıkları ve yaşanan ülke bu faktörlerdendir. (Erol, 2011: 46).

Emeklilik, sosyal güvenliğin bir gereği olarak anayasanın 2. Maddesinde belirtilen "sosyal hukuk devleti" ilkesine dayandırılmaktadır. Sosyal hukuk devleti, güçsüzlerin kanunlarla güçlülere karşı korunması ve eşitliğin sağlanarak sosyal adaletin ve toplumsal dengenin oluşturulmasından sorumlu tarafın devlet olduğunu ifade etmektedir. Sosyal hukuk devletinin oluşmasına zemin hazırlayan sosyal

güvenlik kavramı ise yoksul ve muhtaç insanların sosyal yardımlarla insan onuruna yakışır şekilde yaşamalarını sağlamak olarak açıklanmaktadır. Sosyal güvenlik, toplum içerisinde sosyal adaletin de sağlanmasına uygun ortamları da hazırlamaktadır (Erol, 2011: 43).

Emekli olmak bir kavram olarak ele alındığında yasalar tarafından belirlenmiş bir sürede herhangi bir kurumda çalışarak çalışma gün sayısını doldurmuş kişilerin aktif iş hayatlarını sonlandırması ve çalışılan süre karşılığında bir gelir elde etmesidir. Bireylerin aktif iş yaşamını sonlandırarak hayatlarında yeni bir döneme başlaması emeklilik dönemi olarak adlandırılmaktadır. Emeklilik, günümüzde insan ömrünün uzamasına ve yaşlı nüfusunun hızlı bir şekilde artmasına bağlı olarak önem kazanmıştır. Çalışma hayatındaki olumlu gelişmeler de emeklilik olgusunun önem kazanmasını sağlamaktadır. Dünya genelinde çalışma hayatına giren insan sayısı kadar emekli olan insan sayısı da bu duruma paralel olarak artış göstermektedir. Çalışan insan sayısı ve emekli olan insan sayısının aynı alanda kesişmeleri de emeklilik olgusu üzerinde çalışmalarını hızlandırmaktadır. Çalışan insan sayısı ile emekli olan insan sayısının oluşturmuş olduğu demografik yapı incelendiğinde emeklilik, yaşlılık dönemi ile yakından ilişkilidir. Yaşlılık ve emeklilik birbirinden ayrı olarak ele alınamaz kavramlardır. Emeklilik, ülkelerin ekonomik ve gelişmişlik düzeyleriyle ilişkili olup bunun yanında toplumsal ve sosyo-kültürel etkenlerle de yakından ilgilidir. Çalışma hayatı, sosyal ve iktisadi faaliyetlerin denetlenmesi, düzenlenmesi ve bireylerin yaşamlarını sürdürebilmesi için oldukça önemli bir kavramdır. Kişiler, sahip oldukları meslekleri ile toplum içerisinde belirli bir statüye ve rollere sahiptir. Emeklilik ile birlikte gelirden azalmalar yaşanmaktadır. Gelirden yaşanan bu azalmalar ile birlikte bireylerin çalışma hayatında sahip oldukları statü ve roller kayba uğramaktadır. Yaşlı özelinde emeklilik, toplumdan dışlanma ve yalnızlık gibi sonuçlara neden olmaktadır (Akçay,2013:207-211).

Yaşlanan nüfustan dolayı emekli aylıkları devletlere oluşturduğu maliyetten dolayı sosyal politikanın en önemli konularının başında gelmektedir. Sosyal güvenlik sistemi devletlerin en çok harcama yaptığı alanı oluşturmaktadır. Sosyal güvenlikte en çok pay yaşlı nüfusa ayrılmaktadır. (Walker ve Maltby,2011:515). 19. yüzyılın sonlarına doğru emeklilik kavramı kurumsal olarak ilk defa İngiltere'de ortaya çıkmıştır. 19.yüzyıldan önce insanlar emeklilik yaşını beklemek ve doldurmak gibi bir lükse sahip değillerdi. Daha çok bireyler elden ayaktan düşene kadar çalışmak durumundaydılar. Tarihte ilk kamu kapsamında emeklilik aylığının kurumsal bir şekilde uygulanması 1908 yılında olmuştur. 1908 yılında uygulamaya konulan emeklilik aylığı uygulamasında emeklilik hakkı kazanmak için 70 yaş ve üzerinde olmak gerekmekteydi. 1935 yılında ABD Sosyal Güvenlik Kanunu ile kurulan sosyal güvenlik sistemiyle emeklilik yaşındaki 70 yaş sınırı 65 yaşa indirilmiştir. İnsanoğlunun ömrü her geçen gün daha da uzamaktadır. İnsanlık tarihine bakıldığında insan ömrünün bronz çağlar döneminde 26 yıl, Klasik Yunan ve Roma dönemlerine gelindiğinde ise 28 yıla uzadığı görülmektedir. Orta çağ Avrupa'sında ise bir insanın ortalama yaşam ömrü 30 yıla

kadar ulaşmıştır. O dönemlerde savaşlar ve salgın hastalıklar insan ömrünü kısaltan en büyük etkenlerdir. Klasik Yunan ve Roma dönemlerinde salgın hastalıklar ve savaşlardan dolayı ölüm oranlarının yüksek olması o dönemlerde 15 yaşına ulaşmış sağlıklı bir bireyin 52 yaş ve Orta çağ Avrupası'nda ise 21 yaşına gelen birinin de 64 yaşıyla sınırlı yaşam beklentisi vardır. Günümüzde dünya insanının ortalama yaşam beklentisinin 67 yaş olduğu belirtilmektedir. Türkiye'de ortalama yaşam beklentisi 2010 yılı verilerine göre 71,8 olarak görülmekte iken bu ortalama yaşam beklentisi kadınlarda 74.3'e ulaşırken erkeklerde 69,4 olarak saptanmıştır. 1999 yılında çıkarılmış olan 4447 sayılı kanun ile vatandaşların yaşlılık aylığı ve emeklilik haklarından yararlanma süreleri 19 yıl olarak belirlenmişti. 19 yıl boyunca emeklilik hakkından yararlanan bireyler devlete büyük bir yük olmuştur. Daha önce Türkiye'de uygulanmış olan emeklilik sistemlerinde kadınların 20 yıl çalışmaları sonucunda 35 yıl boyunca emeklilik haklarından yararlanması mümkünken bir erkeğin de 25 yıl çalışmanın sonucunda 30 yıl boyunca emeklilik haklarından yararlandığı görülmekteydi. Hatta bu sistemde kadınlar 38 yaşında emekliliğe hak kazanırken erkekler de 43 yaşında emekli olabilmisti. Sosyal sigorta kuralları göz önünde bulundurularak Türkiye'de yaşlılık aylığı ve emeklilik hizmetlerinden yararlananların azami süresi 20 yıl olabilmelidir. Bireylerin pasif sigortalılıktan aktif sigortalılık sürelerinin üçte birinden daha fazla yararlanmaları ilerleyen yıllarda Türkiye'nin finansal dengesizliğine yol açacaktır Dünya genelinde, özellikle gelişmiş ülkelerdeki yaşam beklentisi yükseldikçe emeklilik yaşı da yukarılara doğru çekilmektedir. Birçok ülkede emeklilik yaşının 70 olarak belirlenmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Danimarka gibi refah seviyesi ve ortalama yaşam süresi oldukça yüksek olan ülkeler ise emeklilik yaşını ortalama yaşam beklentisi üzerinden kurgulamaya başlamıştır. Danimarka'da ortalama ömrün 80.4 yaş civarında olduğu saptanmıştır (Kuzu vd., 2018: 20). Türkiye'de özellikle kamu sektörünün dışında çalışanlar zorunlu emekliliğe tabi tutulmamaktadır. Kamu sektöründe çalışanların ise emeklilik yaşı geldiğinde zorunlu emekliliğe ayrılmaları gerekmektedir. Özel sektörde ise kişi gerekli şartları sağlarsa istediği kadar çalışma hakkına sahip olup emekli olma durumu kendi istediğine bırakılmıştır. Emeklilik kişilere sağlanan bir hak olmakla birlikte bir zorunluluk olarak algılanmamalıdır. Özellikle nüfusun yaşlanmaya başladığı günümüz dünyasında kişilerin çalışacak güce ve sağlığı sahip olmalarına rağmen emekliliklerinin istenmesi hem toplumların hem de ülkelerin ekonomik dinamiklerine zarar vermektedir. Ortalama yaşam beklentisi de zorunlu emeklilik ile emekliye ayrılan bireyleri atıl nüfusa dönüştürebilmektedir.

Özel sektörün aksine Türkiye'de kamu sektöründe çalışanlar için farklı kanunlar (5510 s.k. md. 4/(c)'liler) yürürlüğe konulmuştur. Kamuda farklı alanlarda çalışan bireyler birbirlerinden farklı emeklilik haklarına sahiptir. Türkiye'de, kamu sektöründe çalışanların çoğu emeklilik yaşına ulaştıkları anda emekliliğe ayrılmak zorundadırlar. Kamu sektöründe görev yapan çalışanların emeklilik yaşı değişikliğe uğrayan 5434 sayılı kanunun 40.maddesi uyarınca 65 olarak belirlenmiştir. Kanunda kamu

çalışanlarının emeklilik yaşı 65 olarak belirlenmesine rağmen bazı durumlarda 65 yaşından öncede emeklilik hakkı kazanma durumları ile karşılaşılmaktadır. 5434 sayılı kanunun 5335 sayılı kanun kapsamında değişen 40.maddesinde askeri personellerin 41-68 yaş arası emeklilik yaşı belirlenmiş olup Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı kurumlarda çalışan polis memurlarının emeklilik yaşı 52 emniyet müdürlerinin ise emeklilik yaşı 60'tır. Diğer kamu görevlilerinde ise kuruma ve kadro derecesine göre emeklilik yaşı farklılık göstermektedir. (Tuncay,2012:86-88).

Dünyada her geçen gün artan yaşlı nüfusu beraberinde emekli sayısını da arttırmaktadır. Türkiye'de de emekli sayısında ciddi artışlar yaşanmaktadır. 2022 yılında Türkiye'nin emekli nüfusu 13,72 milyondur. Bu toplam emekli nüfusun içerisinde 2,4 milyon memur emeklisi, 2,7 milyon esnaf emeklisi ve 8,6 milyon ise işçi emeklisi bulunmaktadır (Türkiye Emekliler Derneği, 2022:2).

Yaşlılık Aylığı ve 5510 Sayılı Kanun

Yaşlılık aylığı, yaşlanan bireylerin çalışma gücünde yaşanan azalmadan dolayı gelir kaybına uğramaları ve geçimlerini sağlayabilecek gelire sahip olmaları amacıyla kurulmuş yaşlılık sigortasından finanse edilen aylıktır. Hizmet akdine bağlı olarak çalışanların yaşlılık aylığından faydalanabilmesi için geçerli olan kanun hükümleri ilk defa sigorta girişi yapılan tarih baz alınarak değişiklik göstermektedir (SGK,2022).

5510 sayılı kanun ile yaşlılık aylığı bağlanması ve emekliliğe hak kazanma belirli bir standarda getirilmiştir. Özel duruma sahip bazı sigortalılar da elverişli şartları yerine getirmeleri halinde yaşlılık aylığı almaya hak kazanmaktadır. Yeterli prim ödeme gününe sahip olmayan sigortalılar, normal emeklilik yaşı olan 65 yaş sınırını geçmeden üzerine 3 yıl eklenerek ve en az 5400 güne sahip olarak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerini yetkili mercilere bildirmek şartına bakılarak yaşlılık aylığından faydalanabilmektedir (Baykara,2014:81).

5510 sayılı kanun yürürlüğe girmeden önce sigorta girişi yapılmış olanlar 506 sayılı kanunun hükümlerine göre değerlendirilerek kazanmış oldukları hakları gözetilmektedir. Bu durum göz önünde bulundurularak ilk defa işe başlama tarihi 8/9/1999 öncesi olan sigortalıların yaşlılık aylığı almaya hak kazanabilmeleri için sigortalılık süresi, yaş koşulu ve prim ödenmiş gün sayısı gibi tüm koşulları sağlamaları gerekmektedir. Örnek olarak sigortalılık süresi ve prim ödenen gün sayısına sahip olan fakat yaşlılık aylığı için gerekli olan yaşta olmayan sigortalı bireylere yaşlılık aylığının bağlanması mümkün olamamaktadır. Yaşlılık aylığına ve emeklilik hakkına sahip olmak için 8/9/1999 yılından beri sigortalı olanlarda kadınların 18, erkeklerin ise 23 yıllık sigorta süresini doldurmalarının yanında kadınlarda 50 yaş erkeklerde ise 55 yaş doldurmuş olmak şartını sağlamak ve 5000 gün ödenmiş sigorta priminin olması, 15 yıldan beri sigortalı olan kadınların 50 yaş erkeklerin ise 55 yaş doldurmuş olup en az 3600 gün ödenmiş sigorta priminin olması gerekmektedir. Bu şartlara sahip sigortalıların malullük,

yaşlılık ve ölüm sigortası gibi primlerinin ödenmiş olması halinde yaşlı aylığına hak kazanabilecekleri belirtilmektedir (SGK,2022).

5510 sayılı kanunda gerçekleştirilen değişiklikler ile emeklilik öncesindeki son üç buçuk yıl çalışanın bağlı bulunduğu sigorta kurumundan emekli olma şartı kaldırılarak primlerini kendi ödeyen bağımsız çalışanların kendilerini hizmet akdine bağlı şekilde çalışıyor olarak göstermelerinin önü kesilmiş olup daha az prim ödemeyerek erkenden emekli olmaları engellenmiştir. 5510 sayılı kanun ile bu kanuna tabi olarak sigortalı çalışanların da sigortalılık süreleri de dikkate alınarak emekli olma hakları güncellenerek dışarıdan bir iş yerinde çalışıyormuş gibi gösterilip sahte sigortalı yapılarak daha kolay emekli olma durumunun da önü kapatılmıştır (Baykara,2014:84).

5754 sayılı kanunun 16. maddesinde 17.04.2008 tarihinde yapılan değişiklikle birlikte 5510 sayılı kanunun hükümlerine göre yaşlılık aylığına ve toptan ödemeye hak kazanmaları için bireylerin ilk defa bu kanuna göre sigorta girişi olanlardan kadınların 58 yaşını, erkeklerin ise 60 yaşını doldurmuş olmaları ve en az 9000 gün sigorta primlerinin ödenmiş olması şartıyla emekli olmaları sağlanarak yaşlılık aylığı kendilerine bağlanmaktadır. 2048 yılından itibaren ise yaşlılık aylığına hak kazanmak için 7200 gün sigortalı olmak ve 65 yaşında olma zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca daha önceki yıllarda ve tarihlerde kadın ve erkeklere yaşlılık aylığı bağlanması ve emeklilik hakkının elde edilmesi için farklı yaş uygulama kuralı kaldırılarak 2048 yılından itibaren yaşlılık aylığı ve emeklilik hakkı kazanan kadın ve erkeklerin yaşı 65 olarak kabul edilecektir (5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu).

Sonuç

Yaşlanan nüfus ile birlikte tüm dünyada tartışılan ve en güncel konulardan birisi de emeklilik konusudur. Ortalama yaşam süresinin artması ve çalışma hayatında kalınan süreler göz önüne alındığında ülkelerin bu konuda önemli tedbirler almaları bir zorunluluk haline gelmiştir. Erken emeklilik ile ülkeler hızla yaşlanmakta olan nüfuslarına oldukça fazla kaynak ayırmak durumuyla karşı karşıya kalmaktadır. Türkiye’de de erken emeklilik ve yaşlı nüfusundaki hızlı artış sebebiyle devlet kaynaklarının önemli bir bölümü yaşlı nüfusa ayrılmaktadır. Türkiye’de 5510 sayılı kanun ile yaşlı nüfusa ayrılan kaynakların azaltılması amaçlanmaktadır. 5510 sayılı kanun erken emekli olmanın önüne geçerken yaşlı nüfusunun çalışma hayatında kalmasını da amaçlamaktadır. 5510 sayılı kanun gereği 7200 gün sigortalı gün sayısı olan bir bireyin 65 yaşını beklemesi gerekmektedir. 5510 sayılı kanun ile 2048 yılı itibarıyla kadın erkek tüm çalışan bireylerin emeklilik yaşı 65 olarak belirlenmiştir. Gelecek yıllar göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’de de yaşlı nüfusu toplumun büyük bir bölümünü kapsayacağından dolayı 5510 sayılı kanun ile bireylerin olabildiğince çalışma hayatında aktif olmaları amaçlanmaktadır. Ortalama yaşam beklentisinin giderek arttığı Türkiye’de gelecek yıllarda bireylerin 65 yaşından önce emekli olmaması hedeflenmektedir. Dünya Sağlık Örgütü’nün yaşlılık sınıflamasında 65 yaşındaki bir

bireyi genç olarak adlandırması 5510 sayılı kanun ile emeklilik yaşının 65’e çıkarılması yerinde bir uygulama olmaktadır. Çalışma hayatına erken başlayan bir kişinin ortalama 7200 gün sigortası olması durumunda yaşa bakılmadan emekli olması hem ülke ekonomisine hem de üretime durgunluk vermektedir. 7200 gün sigortalı bir kişi 5510 sayılı kanun öncesi erken yaşta emekli olarak ortalama 20-25 yıl emeklilik hakkına sahip olarak yaşlılık aylığı alabilmekteydi. Bu durumda olan birçok yaşlı nüfusunun Türkiye ekonomisine yükü oldukça fazladır. 5510 sayılı kanun, yaşlanan Türkiye nüfusunda çalışanları iş piyasasında tutarak atıl bir nüfus oluşmasının önüne geçerken üretim, istihdam ve verimlilik üzerinden ülke ekonomisinin de canlı tutulmasına hizmet etmektedir.

5510 sayılı kanun ile bireylerin sağlıkları elverdiği ölçüde çalışma hayatında kalmaları sağlanmaktadır. 5510 sayılı kanun öncesinde çalışanlar, özellikle kamu görevlileri verimli olabilecekleri yaşlarda yaş haddinden dolayı emekli olabilmekteydiler. Ortalama yaşam beklentisinin artması ve bireylerin ömürlerindeki emeklilik ve yaşlılık aylığı için gerekli kanunların yapılması ve bu kanunların uygulanmasını zorunlu kılmıştır. 5510 sayılı kanun ile Türkiye’nin nüfusundaki yaşlanma ve yaşlı nüfus oranındaki artış da göz önüne alınarak erken yaşta emekliliğin önüne geçmek amaçlanmaktadır. Ayrıca bu kanun kişilerin sosyal hayat ve çalışma hayatından kopmaması ve sahip oldukları rol, statü ve maddi kazanımlarının da kaybının önüne geçmektedir. 5510 sayılı kanun salt bir sosyal güvenlik kanunu değil aksine hem sosyo-kültürel hem de sosyo-ekonomik boyutlarıyla da ele alınmalıdır. 5510 sayılı kanun ile bireylerin erken yaşta emekli olmalarının önüne geçilerek toplum ile bağlarını koparmaları engellenirken ülke ekonomisine bireylerin olabildiğince katkı sağlamaları hedeflenmiştir.

Öneriler

Yaşlıların iş hayatında aktif olarak kalabilmeleri için meslekleriyle ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir. Eğitim düzeyi düşük olan yaşlıların akademik eğitim düzeylerinin yükseltilmesi sağlanmalıdır. Yaşlıların genç işgücü karşısında dezavantajlı konuma düşmemeleri için kariyer değişikliği yapabilmelerine imkân sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır. Yaşlıların yaşlarına ve yeteneklerine uygun işlere yönlendirilmeleri için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından politikalar geliştirilmelidir. Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş birliğinde yaşlı nüfusun aktif olarak istihdam edilmelerinin sağlanabilmesi için yaşam boyu öğrenme modülleri geliştirilerek eğitimler verilmelidir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından mevzuat güncellemesi yapılarak 65 yaş üzeri çalışanları tercih eden işverenlere ve firmalara prim ödemesi teşvikleri, vergi indirimleri gibi cazip uygulamalar geliştirilmelidir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının iş birliğinde 65 yaş üzeri bireyleri aktif olarak istihdamda tutabilmek için yaşlı bireylerin emek yoğun olmayan sektörlerde çalışmalarına yönelik özel istihdam alanları da oluşturulmalıdır.

Extended Summary

The old age period is a period that individuals experience like other stages in their lives. While old age is mostly seen as the last stage of life, it is also perceived as the retirement period of people. Some negativities that occur in individuals with aging lead individuals out of working life. In today's world, the average life expectancy is increasing as the developments in medicine and technology start to make people's lives easier. The increase in the average life expectancy in the world and in Turkey, together with the decrease in birth rates, causes the population to age. The aging population creates a burden on national economies both in Turkey and in various countries around the world. Retirement is a right that people have gained after a busy working life and is even seen as an obligation. One of the biggest problems of countries is early retirement. According to the World Health Organization, the age of 65 is defined as the young age. In many parts of the world and in Turkey, the retirement age has been determined as 65. With the Law No. 5510, some mandatory measures are taken to prevent early retirement in Turkey. With the amendments made in the Law No. 5510, the retirement age has been determined as 65 and it has been ensured that people remain in business life if they are healthy. By 2048, the retirement age for both men and women is 65. With the Law No. 5510, it is aimed that the aging population of Turkey will be an actively productive segment and not create a burden on the country's economy. Law No. 5510 not only brings economic regulations, but also contributes to the development of socio-cultural factors. The Law No. 5510 is also important in that it is a law that ensures the socialization and self-realization of the elderly who retire early from the society and form an idle population. Law No. 5510 aims to prevent individuals from retiring at an early age, contributing to the country's economy as much as possible and breaking their ties with society. Some suggestions can be developed for the continuation of Law No. 5510. These recommendations are as follows: In-service training should be provided for the elderly to stay active in business life. The academic education level of the elderly with low education level should be increased. In order for the elderly not to fall into a disadvantageous position against the young workforce, studies should be carried out to enable them to make career changes. Policies should be developed by the Ministry of Labor and Social Security to direct the elderly to jobs suitable for their age and abilities. In cooperation with the Ministry of National Education and the Ministry of Labor and Social Security, lifelong learning modules should be developed and trainings should be given in order to ensure the active employment of the elderly population. By updating the legislation by the Ministry of Labor and Social Security, attractive applications such as incentives to pay premiums and tax reductions should be developed for employers and companies that prefer employees over 65 years of age. In cooperation with the Ministry of Industry and Technology and the Ministry of Labor and Social Security, special employment areas should be created for

elderly individuals to work in non-labor-intensive sectors in order to keep individuals over the age of 65 actively employed.

Kaynaklar

- 4/A Hizmet Akdi ile Çalışanlar. SGK. 5 Kasım 2022 tarihinde <https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/785eac3b-d260-47b5-8103-ae591b2ac320/4a-Hizmet-Akdi-ile-Calisanlar-2022-05-13-11-43-08>
- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006, 31 Mayıs). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5510-20120101.pdf>
- Akbaş Aydoğan, D. (2021). Yaşlılara Yönelik Sosyal Harcamalar: Türkiye ve AB Karşılaştırması, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (4), 335-361.
- Akçay, C. (2013). Yaşlılık (Kavramlar, Kuramlar ve Yaşlılığa Hazırlık), İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Alper, Y. (1997). Sosyal Güvenlik ve Emeklilik Yaşının Tespiti. *Çimento İşveren Dergisi*, 11, 3-14.
- Baran, A. G. (1995). Değişen Toplumda Yaşlının Yeri ve Aile İçi İlişkileri. V. Kalınkara (Ed.) içinde, *Sosyal Devlet Yaklaşımında 2000'li Yıllara Doğru Olgun Gençlik Sempozyumu*, (39-54). Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları.
- Baykara, M. (2014). *Sosyal Güvenlik Reformunun Yaşlılık Aylığına Etkisi* [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Bilir, N. (2018). Yaşlılık Tanımı, Yaşlılık Kavramı, Epidemiyolojik Özellikler. A. Ertürk, A. Bahadır, F. Koşar (Ed.) içinde, *Yaşlılık ve Solunum Hastalıkları*, (13-31). İstanbul: Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği.
- Danış, Z. (2015a). Kurumlarda Kalan Yaşlıların Yaşam Kalitesi ve Bunu Etkileyen Faktörler (Ankara Örneği Bir Alan Araştırması), İstanbul: Nar Yayınevi.
- Danış, Z. (2015b). Yaşlıların Evde Bakım Gereksinimleri ve Evde Bakıma İlişkin Düşünceleri (Başarılı Yaşlanma ve Yaşlı Bakım Modelleri), İstanbul: Nar Yayınevi.
- Erol, S. (2011). Yaşlılık Sigortası ve Emeklilik Yaşı Tartışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 40-65.
- He, W. ve Kinsella, K. (2020). Global Aging in The New Millennium. J. Sokolovsky (Ed.) içinde, *The Cultural Context of Aging (Worldwide Perspective)*, (27-46). California: Praeger.
- İçli, G. (2004). Huzurevinde Kalan Yaşlılar Üzerine Bir Araştırma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 1, 5-24.
- İpek, C. (2017). Emeklilik Hayatında Uyum Sorunu ve Emeklilik Eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 60-72.
- Konak, A. ve Çiğdem Y. (2005). Yaşlılık Olgusu: Sivas Huzurevi Örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29 (1), 23-63.
- Kuzu, A., Aydın, C., Yıldız, M. Hanife, E. E., Keskinçilic, H. G., Aslan, D ve Şengelen, M. (2019). Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi'nde Yaşlanma ile İlgili Seçilmiş Bazı Ölçütlerin Değerlendirilmesi, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 28 (1), 17-27.
- Sarı, H. K. (2021). Yaşlılık ve Sosyal Hizmet İlişkisi Bağlamında Yaşlılık ve Yoksulluk, *Journal of Social Sciences and Humanities*, 5 (1), 159-167.
- Şiğin, A. (2016). Çalışma Hayatı ve Emeklilik Bağlamında Türkiye'de Yaşlılık. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 87-101.
- Sönmez, S. ve Çevik, C. (2021). Yaşlılık ve Sağlıkta Eşitsizlikler. *Humanistic Perspective*, 3(2), 496-511.
- Tobin, D. J. (2017). Introduction To Skin Aging. *Journal Of Tissue Viability*, 26 (1), 37-46.

- Tuncay, C. (2012). Geciken Yaşlılık ve Zorunlu Emeklilik Üzerine. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 2(2), 84-102.
- Tuncay, C. ve Ekmekçi, Ö (2011), Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- TÜİK. (2022, 18 Mart). İstatistiklerle Yaşlılar,2021. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2021-45636>
- Türkiye Emekliler Derneği (2022, Haziran). Türkiye Emekliler Derneğimiz Türkiye'nin Emekli Haritasını Çıkarttı. https://www.tued.org.tr/uploads/tued/merkez/tued_bulten/sayi235.pdf
- Uçak, H. (2011). Tarım Sektöründe Erken Emeklilik Sistemi ve Avrupa Birliğindeki Uygulamaları. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 17(1), 9-17.
- Ülker Y. (2021). Değişen Yaşlılık Kavramının Reklamlara Yansıması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 404-418.
- Walker, A. ve Maltby, T. (2011). Yaşlılar. P. Alcock, M. May, K. Rowlingson (Ed.) içinde, Sosyal Politika (Kuramlar ve Uygulamalar, (511-512). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Yıldız Bağdoğan, S. (2019). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar, A. Tokol ve Y. Alper (Ed.) içinde, Sosyal Politika, (416-434). Bursa: Dora Yayıncılık.
- Zastrow, C. (2010). Sosyal Hizmete Giriş, Nika Yayınevi: Ankara.